הִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר סִימָן מז

מז דִּינֵי בִּרְכַּת הַתּוֹרָה. וּבוֹ י״ד סְעִיפִים:

א (א) [א]בִּרְכַת הַתּוֹרָה צָרִיךְ (ט) [א] לְזַהֵר בָּהּ (ב) מְאד: **ב** [ב]צָרִיךְ לְבָרֵךְ בֵּין לְמִקְרָא בֵּין לְמִשְׁנָה בֵּין לְגְמָרָא. הַגָּהּ: (ג) בֵּין לְמִדְרָשׁ (טור): **ג** (ד) * [ג]הַכּוֹתֵב (כ) בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, * אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵא, צָרִיךְ לְבָרֵךְ: **ד** * [ד]הַמְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה (ה) אֵינוֹ צָרִיךְ (ג) [ג] לְבָרֵךְ. הַגָּהּ: וְהוּא הַדִּין (ו) דְּיָכוֹל (ז) לְפָסֵק דִּין בְּלֹא נְתִינַת

א נִדְרִים פ״א (ע״א).
ב בְּרָכוֹת י״ב (ע״ב).
ג הֶרֵב דָּוִד אַבּוּדְרָהָם.
ד הָאֲגוּר (סי׳ ב) וְתוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק ג׳ דִּבְרָכוֹת (כ: ד״ה ורב).

בַּאר הֵיטֵב

א (ט) לְזַהֵר. אִם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה דְּאוֹרַיְתָא הוּא אוֹ מִדְּרַבָּנָן, עַיֵּן בְּסֵפֶר פְּנֵי מֹשֶׁה חֵלֶק א׳ סִימָן א׳. וְהִפְרִישׁ חֹדֶשׁ כָּתַב בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים דְּהֵנֵי מִדְּאוֹרַיְתָא. וְנָקְטָא מִינַּהּ שֶׁאִם נִסְתַּפֵּק אִם בֵּרַךְ אִם לָאו, חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ כָּל הַבְּרָכוֹת, אַף עַל גַּב דְּלֵיכָא מִדְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא בְּרָכָה אַחַת. יַד אַהֲרֹן (הגה״ט). [וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק״י) הַתְּפִלָּה שֶׁיֹּאמַר קֹדֶם בִּרְכַּת הַתּוֹרָה]: **ג** (כ) בְּדִבְרֵי תּוֹרָה. וְדַוְקָא בִּכְתוֹב סְפָרִים לְעַצְמוֹ דֶּרֶךְ לִמּוּדוֹ וּמֵבִין מַה שֶּׁהוּא כּוֹתֵב, אֲבָל סוֹפֵר שֶׁמַּעְתִּיק סֵפֶר וְאֵינוֹ מְכַוֵּן לְהָבִין מַה שֶּׁהוּא כּוֹתֵב, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְהוּא הַדִּין אִם כּוֹתֵב אִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים, אַף שֶׁכּוֹתֵב אֵינָהּ פְּסוּקִים אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְעַ״ז (סק״כ): **ד** (ג) לְבָרֵךְ. דְּהַרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמְיָ. לְפִי זֶה יֵשׁ לְזַהֵר לְאוֹתָן לוֹמְדִים בְּעִיּוּן מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר, שֶׁיִּזָּהֲרוּ לְהוֹצִיא קְצָת דִּבְרֵי תוֹרָה בְּפֶה אַחַר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

הוּא קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ כָּל כָּךְ כְּמוֹ פְּסוּק רִאשׁוֹן הַמְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, עַיֵּן בְּלְבוּשׁ (סי׳ סו ס״ק י״ד), אִם כֵּן גַּם בְּסִפּוּר דְּבָרִים אֲשֶׁרִינוּ שְׁאֵנוּ מְשֻׁכְּיָמִים כו׳ שֶׁפִּיֵּר נָקְטִינַן גַּם מַה שֶּׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכֵן הַמִּנְהָג, שֶׁאֲפִלּוּ הַמִּתְפַּלְּלִים בַּבֹּקֶר וְאוֹמְרִים קְרִיאַת שְׁמַע שְׁתָּנָה קֹדֶם צְמוּד הַשַּׁחַר, אַף עַל פִּי כֵן מְסַיְּמִים בָּהּ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: **א** (א) לְזַהֵר. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן כ״ד שֶׁהוֹכִיחַ דִּבְרָכַת הַתּוֹרָה דְּאוֹרַיְתָא, וְשָׁם בְּסִימָן כ״ה כָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם אִם נִסְתַּפֵּק אִם אָמַר בִּרְכַת הַתּוֹרָה אִם לֹא, לֹא יְבָרֵךְ אֶלָּא אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ שֶׁהִיא מְעֻלָּה שֶׁבִּבְרָכוֹת. וְזֶה דֶּלֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב (הבאה״ט) בְּשֵׁם פְּרִי חֹדֶשׁ וְיֵד אַהֲרֹן. אַךְ בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ב) דְּצִדּוּ דְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה עָדִיף וּבְקָפַק לֹא יְחַזֵּר וְיִבְרֵךְ, וְהֵבִיא רְאָיָה מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (בכורות פ״ח ה״י), וְכָתַב שֶׁכֵּן כָּתַב בְּמִשְׁנֵה יְהוּדָה (סק״א), עַיֵּן שָׁם. [וְעַיֵּן בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק״ח) דְּאֲפִלּוּ לְהַפּוֹסְקִים בְּנִסְתַּפֵּק חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ, מִכָּל מָקוֹם בְּאִשָּׁה אַף עַל פִּי שֶׁגַּם הִיא מְבָרֶכֶת בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, אִם נִסְתַּפְּקָה אֵינָהּ חוֹזֶרֶת לְבָרֵךְ שֵׁנִית, עַיֵּן שָׁם: **ד** [ג] לְבָרֵךְ. עַיֵּן בְּאֹר הַיטֵב. וְלִקַּמֵּן מִבְּאֹר דִּלְעִנְיַן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה אֵין צָרִיךְ שֶׁיִּלְמֹד מִיָּד, וּפְשִׁיטָא דְּהַרְהוּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה עַל כָּל פָּנִים לֹא מִקְרֵי הֶפְסֵק, וְאֶפְשָׁר דְּדִבְרֵי תּוֹרָה בְּפֶה לֹא יוֹצִיאוּ מִיָּד אַחַר הַבְּרָכָה, יֵשׁ לִחְלֹק שֶׁאָמַר אַף עַל פִּי שֶׁעָתָּה הוּא יוֹשֵׁב וּמְהַרְהֵר, שֶׁאָמַר יַאֲרִיךְ אֲיָתֵן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְהַפְסִיק בְּשִׂיחָה, וְלָכֵן יֵשׁ לוֹ לְהוֹצִיא בְּפֶה קְצָת דִּבְרֵי תּוֹרָה מִיָּד אַחַר הַבְּרָכָה. וְעַיֵּן בְּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן קנ״ט

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסִימָן נ״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ה׳ שֶׁהֶעָתַקְתִּי שָׁם דִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ. יֹאמַר אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְלֹא עַד שֶׁלֹּא בָּרָאתָ [אַחֲרוֹנִים]:

א (א) **בִּרְכַת הַתּוֹרָה.** עַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אֲרִיֵה סִימָן כ״ד דְּמַסִּיק שֶׁבִּרְכַּת הַתּוֹרָה הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְלָכֵן אִם נִסְתַּפֵּק לוֹ אִם בֵּרַךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, (ט) חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ, וּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהוּא לוֹ סָפֵק, (ב) לֹא יְבָרֵךְ אֶלָּא בִּרְכַּת אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ שֶׁהִיא הַמְעֻלָּה שֶׁבִּבְרָכוֹת כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (י״ג:). וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה (סק״א) שֶׁהֶבִיא בְּשֵׁם קְצָת אַחֲרוֹנִים דְּסוֹבְרִין דְּמִסָּפֵק לֹא יַחֲזֹר וְיִבָרֵךְ. וּכְאֶמֶת קָשֶׁה מְאד לְסָמְךְ עֲלֵיהֶם, אַחַר דְּהָרַבָּה רִאשׁוֹנִים [הֲלֹא הַמָּה הָרַמְבַּ״ן (שכחת עשין מצוה טו) וְהָרַשְׁבָּ״א בְּפֶרֶק שִׁלְשָׁה שֶׁאָכְלוּ (מח: ד״ה הא)] סוֹבְרִים דִּבְרָכַת הַתּוֹרָה הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְיִרְדַּע שֶׁעָנָשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה גָּדוֹל מְאד. אַךְ אִם נִזְכַּר זֶה לְאַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ בִּרְכַּת אַהֲבָה רַבָּה, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה אֲפִלּוּ אִם לֹא לָמַד תֵּכֶף לְאַחַר הַתְּפִלָּה [פְּרִי מְגַדִּים בַּפְּתִיחָה, אוֹ שֶׁיְּכַוֵּן לְכַתְחִלָּה בִּבְרָכַת אַהֲבָה רַבָּה לִפְטֹר וְלִלְמֹד תֵּכֶף לְאַחַר הַתְּפִלָּה, מַה טּוֹב. וּבְפֶרֶט לְפִי מַה שֶּׁמָּצָאתִי אַחַר כָּךְ בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכָי (סק״א) שֶׁמֵּבִיא בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ (סי״ב) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״ב) גַּם כֵּן דְּהוּא מִדְּרַבָּנָן, בְּוַדַּאי צָרִיךְ לִזָּהֵר לְכַתְחִלָּה לַעֲשׂוֹת כֵּן. וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה בִּצְבּוּר, לְכַלֵּי עָלְמָא דְּרַבָּנָן מְשׁוּם כְּבוֹד הַצִּבּוּר, שֶׁהָרֵי כְּבָר בֵּרַךְ בִּשְׁחָרִית [אַחֲרוֹנִים]: **(ב) מְאד.** שֶׁלֹּא לִלְמֹד עַד שֶׁיְּבָרֵךְ. וְיִבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. דְּמָצִינוּ שֶׁאָמְרוּ חַזַ״ל (נדרים פא. ב״מ פה.) 'עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ' 'וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם תּוֹרָתִי' (ירמיה ט יא-יב) וְאָמְרוּ חַזַ״ל שֶׁדָּבָר זֶה נִשְׁאַל לַנְּבִיאִים 'עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ' שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמְצִינוּ שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְתֹר הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וְלָכֵן לֹא יָדְעוּ עַל מָה אָבְדָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֹבִיחַן לָבְטוֹת יָדַע כִּי אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה לֹא הָיוּ עוֹסְקִין לְשֵׁם לִמּוּד הַתּוֹרָה אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁלּוֹמְדִין שְׁאָר חָכְמוֹת, וְלָכֵן לֹא בֵּרְכוּ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיְתָה הַתּוֹרָה חֲשׁוּבָה בְּעֵינֵיהֶם, וְלָכֵן לֹא הַנְּגָה, וְלָכֵן צָרִיךְ לְזַהֵר מְאד וְלִתֵּן הוֹדָאָה עַל שֶׁבָּחַר בָּנוּ וְנָתַן לָנוּ כְּלֵי חֶמְדָּתוֹ. גַּם אָמְרוּ חַזַ״ל (נדרים פא.) שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה חַס וְשָׁלוֹם לִהְיוֹת לוֹ בֵּן תַּלְמִיד חָכָם עָבוּר זֶה שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בִּבְרָכַת הַתּוֹרָה: **ב** (ג) **בֵּין לְמִדְרָשׁ.** (נ) גַּם כֵּן מוֹדֶה בָּזֶה, אֶלָּא דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּהוּא בִּכְלַל מִקְרָא: **ג** (ד) **הַכּוֹתֵב.** סְבִירָא לֵיהּ דְּכוֹתֵב לְהוֹצִיא תֵּבוֹת מִפִּיו בְּשָׁעַת הַכְּתִיבָה. וְכָל זֶה בְּכוֹתֵב סְפָרִים לְעַצְמוֹ דֶּרֶךְ לִמּוּדוֹ וּמֵבִין מַה שֶּׁהוּא כּוֹתֵב, אֲבָל (ו) סוֹפֵר הַמַּעְתִּיק וְאֵינוֹ מְכַוֵּן לְהָבִין, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, דְּאֵין זֶה לִמּוּד. וְכָל שֶׁכֵּן אִם כּוֹתֵב אִיזֶה פְּסוּק בְּאִגֶּרֶת הָרְשׁוּת לְדַבֵּר צְחוֹת, אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְהָבִין, דְּאֵין זֶה לִמּוּד. וְכָל שֶׁכֵּן אִם כּוֹתֵב אִיזֶה פְּסוּק בְּאִגֶּרֶת הַכְּתִיבָה לְבַדָּהּ בְּכָל גְּוָנֶי, שֶׁהָרֵי מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ רַק מֵהְרַהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, אֶלָּא רָאוּי לְכָל כּוֹתֵב בְּדִבְרֵי תוֹרָה שֶׁיּוֹצִיא מִפִּיו קְצָת תֵּבוֹת לְהַנָּצֵל מִבִּרְכָה לְבַטָּלָה, אִם אֵינוֹ אוֹמֵר פְּסוּקֵי בִּרְכַת כֹּהֲנִים אוֹ בְּרֵיתָא דְּאִלּוּ דִּבְרֵי תוֹרָה חִיּוּב הַבְּרָכָה כְּמוֹ שְׁנוֹהֲגִין: **ד** (ה) **אֵינוֹ צָרִיךְ.** דְּהֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמְיָ. וּלְפִי זֶה יֵשׁ לְזַהֵר לְאוֹתָן (ח) הַלּוֹמְדִים בְּעִיּוּן מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר, שֶׁיְּזָהֲרוּ לְהוֹצִיא קְצָת דִּבְרֵי תוֹרָה בְּפֶה אַחַר הַבְּרָכָה, אִם אֵינוֹ אוֹמֵר פְּסוּקֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים אוֹ שְׁאָר דִּבְרֵי תוֹרָה אַחַר הַבְּרָכָה כְּמוֹ שְׁנוֹהֲגִין: **(ו) דְּיָכוֹל וְכוּ'.** נִרְאֶה דַּוְקָא לִפְסֹק דִּין בֵּין בַּעֲלֵי דִּינִין דְּאֵינוֹ לִמּוּד, אֲבָל לִלְמֹד דִּין בְּסֵפֶר בְּלִי טַעַם, מְבָרֵךְ, דְּלֹא גָּרַע מִכּוֹתֵב [מַשֶּׂה יְהוּדָא בְּסִימָן זֶה (סק״ד)]: **(ז) לִפְסֹק.** שֶׁהַטַּעַם שֶׁהוּא עִקַּר הַדִּין אֵינוֹ אֶלָּא מִהֶרְהוּר בִּלְבּוֹ. וְהַגְּרַ״א

בַּאוּר הַלָּכָה

ג * **הַכּוֹתֵב בְּדִבְרֵי תוֹרָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ד) בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי וְלִעְנְיַן מַעֲשֶׂה וְכוּ', הָא הַמָּה הַטֹּ״ז (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְהַגְּרַ״א, כֻּלָּם הִסְכִּימוּ דְּהֵנֵי כְּהֶרְהוּר. וְאַף דְּהַפְרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״ב) מְצַדֵּד דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ, הַיְינוּ מְשׁוּם דְּהוּא מְצַדֵּד בְּסִימָן ס״ב (משׁ״ז סק״א) דִּילְדִינָא הֶרְהוּר כְּדִבּוּר דְּמֵי מִדְּאוֹרַיְתָא, וְדִלְא כְּפְרִי חֹדֶשׁ (שם ס״ד), אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁהֵבַאנוּ שָׁם בְּסִימָן ס״ב (ד״ה יצא) דִּכְמַעַט כָּל הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים סוֹבְרִים דְּהֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דְּמֵי מִדְּאוֹרַיְתָא, כְּוַדַּאי הַדִּין עִם הַטַּ״ז וּמָגֵן אַבְרָהָם:

*** אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵא. וְאִם הוּא כּוֹתֵב וּמְעַתִּיק רַק כְּדֵי לְהַרְוִיחַ מִמֶּנּוּ, אֶפְשָׁר דְּאֲפִלּוּ בְּקוֹרֵא תֵּבוֹת גַּם כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ,** דְּאֵין זֶה בִּכְלָל לִמּוּד. וְעַיֵּן בְּסִימָן ל״ח בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ח׳. **וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ אִם הוּא שָׂכִיר לִכְתֹּב סְתָ״ם, דְּדִינָא הוּא דְּצָרִיךְ לְקָרוֹת בְּפִיו הַדְּבָרִים שֶׁכּוֹתֵב, אֶפְשָׁר דְּאֵין לוֹ לְבָרֵךְ עַל זֶה בִּרְכַּת הַתּוֹרָה.** וְעַיֵּן בְּטַ״ז (סק״ב) שֶׁכָּתַב דַּאֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּחֲבֵר דִּכְתִיבָה הוּא כְּדִבּוּר, אִם פָּעֲלָתוֹ הוּא רַק כְּדֵי לְהַרְוִיחַ מִמֶּנּוּ אֵין זֶה בִּכְלָל לִמּוּד. וְיֵשׁ לְדַחוֹת, דְּשָׁם כֵּיוָן שֶׁכַּוָּנָתוֹ הוּא רַק כְּדֵי לְהַרְוִיחַ אֵין נֶחְשָׁב הַכְּתִיבָה לְדִבּוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדִבּוּר מַפְשׁ אִפְשָׁר דְּלֹא נִפְקָא מִכְּלַל דִּבְרֵי תוֹרָה בְּכָל גְּוָנֵי. **וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּלְעִנְיַן מַעֲשֶׂה יֵשׁ לְהַחְמִיר אִם הַשִּׂכִּים בַּבֹּקֶר לִכְתֹּב סְתָ״ם, לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה מִתְּחִלָּה וְלֹא לֵאמֹר אַחַר כָּךְ בְּפִיסְוּקִים שֶׁנּוֹהֲגִין:**

ד * **הַמְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְכוּ'.** עַיֵּן בְּכַאוּר הַגְּרַ״א שֶׁמְּקַשֶּׁה עַל זֶה דְּהֵיכָא דְּהֶרְהוּר בְּתוֹרָה הוּא כְּדִבּוּר מִמָּשׁ, וְהַמַּחֲמָת זֶה כָּתַב שֶׁם דְּמָה שֶׁכָּתַב הָרַמְ״א בְּסִימָן ס״ח (ס״א) דְּמִי שֶׁלּוֹמֵד עַל יְדֵי הֶרְהוּר וְכוּ' לֵית בֵּיהּ אִיסּוּרָא וְכוּ' הוּא אָזִיל לְשִׁיטָתוֹ בְּכָאן דְּמִסְכִּים בַּהֶגְ״ה לְהַמַּחֲבֵר בְּאוֹרָה הֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמְיָ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְשִׁיטַת הַגְּרַ״א יֵשׁ לְהָבִין אִיסּוּרָא אֲפִלּוּ עַל יְדֵי הֶרְהוּר, דְּחֵשִׁישׁ הֶפְסֵק בִּבְרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא כֵּן נָיְהָ, דְּגַם הַגְּרַ״א מוֹדֶה דַּאֲפִלּוּ בְּאוֹרָה הֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר, אֶלָּא דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּגַם הַהֶרְהוּר הוּא מִצְוָה כְּדִכְתִיב 'וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה', וְכֵן מִשְׁמַע לִשּׁוֹנוֹ לְהַמְעַיֵּן בּוֹ הַיטֵב. וְעוֹד רְאָיָה בְּרוּרָה לְדָבָר, דְּאִי לָאו הָכִי מַאי מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא בְּשַׁבָּת ק״נ עַמּוּד א׳ מִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמְיָ וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּכָל מָקוֹם מָתַר לְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה חוּץ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ וְכוּ' הָתָם נַמִּי כְּתִיב (דברים כג טו) 'וְלֹא יִרְאֶה בְּךָ עֶרְוַת דָּבָר' וְכוּ', הָלֹא לְעִנְיַן דִּבְרֵי תוֹרָה בְּפֶה לְכוֹאֲלֵי עָלְמָא הֶרְהוּר כְּדִבּוּר, וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ אִם וְלֹא יַרְאֶה קַאֵי עַל זֶה גַּם כֵּן הֶרְהוּר אָסוּר, אֶלָּא נַדַּאי כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְדוֹק:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ט) וְכֵן כָּתְבוּ פְּרִי חֹדֶשׁ וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ט ס״ח) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (ס״ו): (ג) שַׁאֲגַת אֲרִיֵה (סי׳ כה) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם): **ב** (ג) פְּרִי חֹדֶשׁ: **ג** (ד) לְבוּשׁ (ס״ד): (ה) תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ג. ד״ה היה) וְחַיֵּי אָדָם (שם ס״א): (ו) אַחֲרוֹנִים: (ז) הַטַּ״ז (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְהַגְּרַ״א: **ד** (ט) טַ״ז (סק״ג):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר סִימָן מז

ה הַרַמְב״ם בְּפֶרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה״י). * וְכָתַב הָרֹא״שׁ (פ״א סי׳ יג) וְהַשּׁוּר שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים לְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וְכֵן הוּא נַמִּי אַשְׁכְּחַנְן וּפְלָאנְיָא.

ו תּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק (ר׳) [ד׳] דִּבְרָכוֹת (סו: ד״ה כל) וּבְפֶרֶק ר׳ דְּפִסְחִים (קו: ד״ה חרן) וּפֶרֶק קַמָּא דְּכְתֻבּוֹת (ח. ד״ה שהכל) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם, וְהָרֹא״שׁ בְּסוֹף פֶּרֶק קַמָּא דִּבְרָכוֹת (שם).

ז בְּרָכוֹת י״א (ע״ב). ח יְרוּשַׁלְמִי שָׁם (פ״א ה״ח). ט בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ואם בא) לְתַרְוַיְהוּ שָׁנֵי. י ר״י (י״א: תוד״ה שכבר) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (ה: ד״ה ולפי) וְהַמְּרוּבֶּה״ם (סי׳ כו). כ בֵּית יוֹסֵף (שם) מִדִּבְרֵי הָרַמְב״ם (שם הי״א).

טַעַם לְדִבָרָיו (ר״ן פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (ד: ד״ה מקום) וּפֶרֶק כָּל הַצְּלָמִים (ע״ז יט: ד״ה תנא) כָּתַב דְּהָרַי כְּהָרְהוּר): **ה בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ (ח) * עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, (ט) וְהָעֲרֶב נָא וְכוּ׳, (י) וַאֲשֶׁר בָּחַר (ז) בָּנוּ: ו וְאוֹמֵר וְהָעֲרֶב עִם (ה) (יא) וְיָ״ו. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּלֹא וְיָ״ו, וְכֵן נָהֲגוּ** (רמב״ם פרק ז׳ מהלכות תפלה (ס״ע פ״ע הל״ח) ורשב״א (ש״ת ל״ה וכ״ו יומקן) בשם המאור (ה:) ואבודרהם), **אֲבָל (יב) יוֹתֵר טוֹב לוֹמַר** (ו) [ז] **בְּרוּ״ו: ז * [ו] בְּרִכַּת (יג) אַהֲבַת עוֹלָם (יד) * פּוֹטֶרֶת בְּרִכַּת הַתּוֹרָה (טו) * ח אִם לָמַד (ז) (טז) מִיָּד בְּלִי הָפְסֵק: ח * (יז) טוְיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִי סַגִּי בְּקוֹרֵא (מ) קְרִיאַת שְׁמַע סְמוּךְ לָהּ מִיָּד בְּלִי הָפְסֵק, וְלָכֵן יֵשׁ לִזָּהֵר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה קֹדֶם אַהֲבַת עוֹלָם: ט יֵשׁ (יח) אוֹמְרִים שֶׁאִם הִפְסִיק בֵּין בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לִלְמוּדוֹ, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. כוְהַנָּכוֹן שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶם,**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שְׁכָּתַב, הַשּׁוֹמֵעַ דִּבְרֵי תוֹרָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ, כֵּיוָן דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה, צָדִיךְ מֵהָרְהוּר, וְגַם שֶׁהַמְבָרֵךְ לֹא הִפְסִיד, שֶׁהֲרֵי כָּל הַיּוֹם חָל עָלָיו חוֹבַת לְמוּד, וּבִבְרָכַת הַתּוֹרָה אֵין צָרִיךְ לִלְמֹד מִיָּד. עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב הַהֶיא דְּסִימָן קמ״ח (ס״ב) דְּהָעוֹלָה לְתוֹרָה יִקְרָא בְּנַחַת עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁלֹּא תְּהֵיֶה בִּרְכָתוֹ לְבַטָּלָה, עַיֵּן שָׁם וּבְטֶ״ז (סק״ג) וּבְפְרִי חָדָשׁ וּשְׁאֵלוֹת יַעֲבֵץ חֵלֶק א׳ סִימָן ע״ה וּבְשׁוּ״ת וְזֹאת הַבְּרָכָה סִימָן ס׳. וְנִרְאֶה לְהַחְמִיר שֶׁאִף שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִלְמֹד בְּעַצְמוֹ, רַק שׁוֹמֵעַ מֵאַחֵר וְשׁוֹתֵק, שֶׁיְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה קֹדֶם, וְלֹא דָּמֵי לְהָרְהוּר בִּלְבַד: ו [ז] בְּרוּ״ו. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכִשֶּׁלְּמִי צִבּוּר (ברכת התורה סי׳ יז) כָּתַב טַעֲמָא לְהָאֵ״ר זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁכְּשֶׁהֵיָה שׁוֹמֵעַ מִפִּי אֲחֵרִים הָיָה עוֹנֶה אָמֵן לְפִי שֵׁשׁ חֻמְרָא בְּרָכָה אַחַת הִיא. וְהָאֵ״ר זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָיָה אוֹמֵר שֶׁבִּרְכָה בְּפִנֵּי עַצְמוֹ הִיא, וְהָיָה עוֹנֶה אָמֵן אַחַר לַעֲסֵק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, וְאַפְּשִׁי לִי כְּמוֹתוֹ (הגה״ט), דְּלֹא כְּפְרִי חָדָשׁ, עַיֵּן שָׁם. וּבְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (פ״א) אוֹת פ״ג כָּתַב, לַעֲנוֹת אָמֵן אַחַר לַעֲסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה (ס״ב) וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד) וּבְשׁוּ״ת וְזֹאת הַבְּרָכָה (ד״ה ראיתי), וְכֵן כָּתַב הַיַּד אַהֲרֹן (הגה״ט), דְּלֹא כְּפְרִי חָדָשׁ, עַיֵּן שָׁם. וּבְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (פ״א) אוֹת פ״ג כָּתַב, לַעֲנוֹת אָמֵן אַחַר לַעֲסֵק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, וְאַפְּשִׁי לִי כְּמוֹתוֹ (הגה״ט